

Słoniowa, Anna

Sesja popularnonaukowa "Nurt niepodległościowy w Łowiczu w okresie zaborów"

Rocznik Mazowiecki 7, 368-369

1979

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ANNA SŁONIOWA

SESJA POPULARNONAUKOWA „NURT NIEPODLEGŁOŚCIOWY
W ŁOWICZU W OKRESIE ZABORÓW”

W pięknej Sali Barokowej Oddziału Muzeum Narodowego w Łowiczu w dniu 9 czerwca 1978 r. z udziałem ponad stu uczestników odbyła się sesja popularnonaukowa zorganizowana przez łowicką Stację Naukową Mazowieckiego Ośrodka Badań Naukowych przy współdziałaniu Komitetu Organizacyjnego Obchodów Dni Łowicza. Otwarcia obrad i powitania uczestników sesji dokonała naczelnik miasta Łowicza mgr Teresa Borkowska.

Obszerne wprowadzenie do obrad wygłosił przewodniczący sesji, zarazem opiekun naukowy Stacji MOBN w Łowiczu, prof. dr Ryszard Kołodziejczyk. Nawiązując do przypadającej w tym roku 60 rocznicy odzyskania niepodległości przypominał, że wprawdzie fakt ten wiąże się z wielkimi wydarzeniami na forum międzynarodowym, jest przede wszystkim dziełem żołnierzy polskich — od kościuszkowskich kosynierów do socjalistów i rewolucjonistów walczących z uciskiem narodowym i społecznym — słowem, owocem walki kilku pokoleń najlepszych synów Polski. Nie brakło ich także na ziemi łowickiej. Zatem zadaniem obrad tej sesji jest wydobycie wkładu łowiczian w dzieło wyzwolenia.

Następnie doc. dr Jan Wegner w referacie „Łowicz w powstaniu styczniowym” przedstawił szerokie tło przyczyn powstania, sięgając wstecz do wypadków listopadowych 1830 r. Znane wydarzenia lat międzypowstańczych uzupełnił informacjami o warunkach życia mieszkańców tej ziemi, a zwłaszcza o ucisku narodowym w samym Łowiczu. Może nieco zbyt szczegółowo, ale barwnie opisał przebieg walk powstańczych na tym tere-

nie, udział chłopów łowickich i ich stosunek do idei powstańczych, represje zaborcy. Wspomniał także casus życzliwego stosunku naczelnika powiatu łowickiego do sprawy polskiej. Obraz narastania fali rewolucyjnej, wybuch, przebieg i konsekwencje zrywu powstańczego w regionie łowickim przedstawił w ścisłym powiązaniu z wydarzeniami ogólnokrajowymi.

Referat „Z zagadnień kultury w Łowiczu w okresie niewoli” mgr Aliny Owczarek okazał się obszernym, o wielkich walorach naukowych i piękną polszczyzną wygłoszonym, pełnym niemal opracowaniem życia kulturalnego miasta w XIX w. Choć temat z natury trudny, a luki bazy źródłowej nie ułatwiały zadania i sama autorka wspominała o ułotności badanych treści, wydaje się, że wiernie odmalowała wizerunek — jakże zmienny przecie — żywych tradycji kulturalnych dziedziczonych po Rzeczypospolitej szlacheckiej, kultywowania i rozwijania nowych form kultury polskiej w tym niewielkim, ale ambitnym mieście. Ciekawie ukazała proces rozwoju łowickiej kultury i oświaty, początkowo związanej z kolegiatą i działalnością miejscowego duchowieństwa, w drugiej połowie wieku utrzymywanej i rozwijanej dzięki prężności środowisk intelektualnych, zabiegom obywateli miasta, głównie poprzez polską książkę, nauczanie, zbieractwo pamiątek narodowych. Dużo miejsca poświęciła zjawisku szczególnego ożywienia kulturalnego w mieście w latach poprzedzających I wojnę światową. Chociaż w założeniu referat selektywnie miał ująć tematykę, niewiele umknęło uwadze autorki. Brak pewnych elementów —

życia muzycznego, teatralne nieco marginesowo potraktowane, sztuk pięknych — rekompensuje szerokie ujęcia pozostałych dziedzin z oświatą włącznie.

Trzeci, ostatni referat sesyjny mgra Tadeusza Gumińskiego „Sylwetki bojowników łowickich o wolność i niepodległość 1864—1918”, wygłoszony ze swadą i osobistym zaangażowaniem łowiczana, zaprezentował galerię najaktywniejszych uczestników walki o wolność narodową i sprawiedliwość społeczną. Byli wśród nich działacze I Proletariatu, PPS, uczestnicy rewolucji 1905 r. i peowiacy.

W dyskusji dr Marian Chudzyński, reprezentujący Towarzystwo Naukowe Płockie, podzielił się uwagami dotyczącymi problemu wyodrębnienia regionu łowickiego, szerzej potraktował zagadnienia udziału wsi łowickiej w rewolucji 1905 r.

Zamknięcia obrad sesji dokonał prof. Kołodziejczyk obszernym podsumowaniem, zwracając uwagę na fakt, że ostatecznym efektem omówionych w referatach wysiłków bojowych i kulturalnych Polaków także z tego regionu było powstanie odrodzonego państwa polskiego. Przypominając trudne warunki odbudowy państwowości, zniszczenia wojenne, zawinione i obiektywne niekorzystne układy na forum międzynarodowym, konfliktogenne granice i jakże skomplikowaną sytuację wewnętrzną, zaapelował o podjęcie nowych badań nad tym okresem. W tym programie niemała będzie także ranga badań regionalnych, bo przecież historia Polski to historia wszystkich jej ziem, a tym ciekawsza, im bardziej specyficzna, jak to wskazuje przykład ziemi łowickiej.